№. 287. w Sobotę dnia 7. Grudnia 1850.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński.

Telegraficzne wiadomości.

Kassel, 2. Grudnia. — Radzca regencyjny Niebuhr, jako pruski komissarz, nie zgadza się na adres napisany przez radę miejską kasselską do elektora; rada zaś miejska innego napisać niechce.

Paryż, 2. Grudnia. — Prefekt policyi Carlier zakazuje interessa giełdowe w Passage de l'Opera, w ogóle wszystkie za kulisowe spekulacye po zamknięciu giełdy a to w celu zapobieżenia matactwu giełdowemu. Patrie mylnie donosi, o spadnięciu kursów na giełdach berlinskiéj i wiedeńskiéj. W zgromadzeniu narodowém zezwolono na kredyt wojskowy do datkowy, odrzucono zaś wniosek, o nieprzyznanie wydatków na przeglądy wojskowe.

Paryż, 3. Grudnia. — Zgromadzenie narodowe uznaje wybór Duvergiera d'Hauranne w departamencie Cher za ważny. Lewa strona sposobi się do wniosku względem udzielenia powszechnéj amnestyi. — Peuple de Dijon oskarżony o obrazę Haynaua, uznanym został niewinnym. Berryer broni Alincoura w jego processie przeciw księciu Canino.

Londyn, 3. Grudnia. — Morning Post przypuszcza, że kardynałowi Wisemanowi wytoczą proces za ogłoszenie powszechnego odpustu.

Berlin. — Izba druga. Posiedzenie 3. Grudnia. (Dokończenie.)

Po deputowanym Vincke wszedł na mównicę minister spraw zewnętrznych Manteuffel: niektóre uwagi przeszłego mówcy objaśnię, lecz nie tym samym tonem. Powiedział, że w życzeniach Holsztynu mieści się chęć wywalczenia słuszności i prawa, to jest błędem, kraj życzy sobie pokoju. Jeżeli sądzi, że nasza landwera po to powołaną została, aby broniła konstytucyi heskiéj, to równie się myli. (Brawo, na prawéj stronie). Postawienie armii na stopie wojennéj nastąpiło w skutek pokazania się ogromnych wojsk na granicach naszych, a w celu układania się jako równy z równym. Łatwo mówić o ustąpieniach, kiedy się nie było na obradach układowych. Co się zaś tyczy zdania, że nikt przed śmiercią nie jest szczęśliwy, to i zasiadanie na tém miejscu, nie jest szczęściem. Wolałbym być tam, gdzie przelatują kule, niż tutaj, gdzie słowa latają, ale tu pozostanę dopóty, dopóki to wolą Naj. Pana będzie. — Przyjęto wniosek dep. Ulricha, aby adres odesłano do komissyi, w celu obrobienia go na inny sposób, z powodu zmiany w stosunkach politycznych.

Dep. Stiehl sądzi, że wojsko łatwo się da rospuścić do domu.

Minister wojny: armia się rozejdzie do domu, skoro się jéj nakaże. Nie słusznie to czynią, że w obec Europy tu mówią, iż armia nie rozejdzie się, jest to osłabianie naszéj powagi. Armia nie jest zarażona chorobą czasu, nie trudni się wcale polityką.

Riedel powiada: Prussy które przywróciły powagę koron w Badenie i Saksonii niemogą spokojnie przypatrywać się powadze nadwerężonéj panującego w Hessyi, boby osłabiały własną powagę. Mocarstwo, któreby zezwalało na to w Hessyi, niezasługiwałoby na nazwę wielkiego mocarstwa. Przypominano nam wolne konferencye, lud o nie niedba. Wiem bowiem, że dyplomaci to psują, co szabla naprawi.

Winzler życzy sobie ujrzeć ostatnie prawdziwe pruskie ultimatum, 40,000 dyplomatów pod wodzą księcia pruskiego, ze stalowemi piórami, jak idą na Wiedeń. (Śmiech i oklask).

Po kilku jeszcze uwagach osobistych Vinckego i ministra wojny, posiedzenie odroczono.

Berlin, d. 5. Grudnia. — Naj. Pan raczył nadać byłemu poborcy po datkowemu radzcy nadwornemu Przewisinskiemu w Grudziądzu order orła czerwonego klassy czwartéj.

Dymissyą pana Ladenberg, o którą się podał, przyjęto.

Poznań, 5. Grudnia. — Dziś zrana ruchoma polowa apteka i polowy lazaret wyruszył ztąd tymczasowo do Stęszewa.

Wrocław, 4. Grudnia. — Gazeta wrocławska następującą zamieszcza telegraficzną wiadomość ministra Manteuffla: Najwyższém rosporządzeniem odroczone zostały posiedzenia obu izb do dnia 3. Stycznia. Rząd króla Jmci spowodowanym został do tego kroku nadzieją, że w tym przeciągu czasu układy ułatwią się w ten sposób, w jaki naród sobie życzy. Wolne konferencie, mające najwyższą powagę przedstawiać w Niemczech, rospoczną się w połowie tego miesiąca w Dreźnie. Austrya i Prusy wspólnie wezwią na nie wszystkie niemieckie rządy.

Berlin, 4. Grudnia 1850. Manteuffel.

Anglia.

Londyn, d. 30. Listopada. — Jenerał Radowitz wyjechał znów wczoraj z Windsor, a z nim razem był tam także obecnym lord J. Russell, który dzisiaj powrócił do Richmond. — Kilka dni już upłynęło, jak kardynał Wisemann z tąd odjechał. Za dwa lub trzy dni odbyć się ma jego installacya, lecz dla wiadomych stosunków podobno zupełnie cicho w kościele katedralnym św. Jerzego; do téj będzie tylko przeznaczonem duchowieństwo katolickie i zwyczajna służba kościelna. Morning Advertiser powiada, że ministerstwo na przyszłem posiedzeniu przedłoży bil względem zniesienia hierarchii katolickiéj w Irlandyi, aby tam niepotrzebowano uznać prałatów rzymskich, kiedy tutaj w Anglii tego niechcą uznać. — Globe zamieszcza wiadomość, że hr. Westmoreland wyjechał z Paryża do Berlina. Testament Ludwika Filipa został wczoraj zawierzytelnionym i w schowaniu sądowem złożony. Osobisty majątek byłego króla według zaprzysiężenia nieprzechodzi 100,000 funt. szterlingów.

Francya.

Paryż, d. 1. Grudnia. — Dwa dzieła Guizota Wasyngton i Monk wyszły na widok publiczny z nowemi przedmowami. Guizot rozwodzi się nad pytaniem: czy monarchia, czy rzeczpospolita? W obec tego pytania zachowuje się neutralnie, jak to pokazuje następujący ustęp w przedmowie: umiejcie mieć wolę i bądźcie zgodni. Wybierzcie rzpltą, jeżeli się wam wydaje być podobną, lub monarchią, jeżeli się nakoniec zgodzicie, na oddanie kraju bez przemocy w naturalny bieg dawnych tradycyi. Ale dla urządzenia rzpltéj, potrzeba Wasyngtona, dla przywrócenia monarchii, powinniście mieć Monka. Guizot pozostawia to opatrzności, czy zeszle Francyi Wasyngtona, czy Monka, trudno mu przecie ukryć, że gdyby wybór od niego zawisł, wolałby Monka.

Univers stara się dowieść z wyboru Sheila i lorda Beaumonta do Malty i Florencyi, i wyjazdu Mazziniego za paszportem angielskim do Szwajcaryi, że lord ma zamiar wyrzeczoną przez Times pogróżkę zbuntowania całych Włoch przeciw papieżowi, doprowadzić do skutku.

Skazazno na karę więzienną i zapłacenie kar pieniężnych redaktora i odpowiedzialnego wydawcę dziennika Patrie de la Meuse, tudzież inne osoby, które podczas odkrycia pomnika Oudinota wydawali okrzyki na cześć ogólnéj rzpltéj i Garibaldego.

Ordre donosi: według otrzymanych przez nas wiadomości, panuje pomiędzy czerwonymi w Genuy wielkie wzburzenie umysłów, którzy nadto odbywają tajemne schadzki. Za powód podają zbliżenie się Mazziniego do Włoch.

Były członek francuzkiéj legacyi w Frankfurcie nad Menem, a teraźniejszy reprezentant Savoye ogłasza dziś w dzienniku Vote universel artykuł o układach pomiędzy Pusami, Rosią i Austryą. Warunki układów są: 1) król pruski ma zaniechać uzbrojeń i konstytucyjnych pomysłów. Ma odesłać landwerę do domu i izby odroczyć na czas nieoznaczony. 2) W nagrodę za to Austrya z Rosyą pozwalają na powiększenie się, kosztem państw unijnych, szczególniéj Saksonii i Brunświku, a panujący w tych krajach, mają być w inny sposób wynagrodzeni. Austrya obowięzuje się na utrzymanie porządku w pruskich prowincyach, oddać Fryderykowi Wilhelmowi IV. wojsko bundestagu pod rozporządzenie. Dwa powyższe

mocarstwa przyrzekają oprócz tego przywrócić panowanie Prus w Neufchatelu albo na drodze dyplomatycznéj albo przemocą broni. W radzie wielkiéj książąt we Frankfurcie zajmować będzie równy stopień król pruski, co i cesarz austryaski. 3) Wspólne usiłowania trzech mocarstw Austryi, Prus i Rosyi kładą sobie za cel potrójne sprzymierze zaczepne i odporne. 4) Na przypadek, gdyby się w pułkach liniowych i landwery okazały ślady niekarności i demagogicznych urojeń, Austrya odda pod rozporządzenie króla pruskiego swe włoskie i węgierskie fortece, gdzie pod komendą wojskową skombinowaną austryacką nadwerężona karność wojska pruskiego przywróconą zostanie. W miejsce zaś ubyłego wojska, mają na żądanie gabinetu pruskiego, wojska austryackie i rosyjskie zastąpić garnizony w pruskich prowincyach. Pan Savoye powiada, że o tych szczegółach z dobrego źródła się dowiedział,

Szwajcarya.

Bern, d. 28. Listopada. — Wczoraj wręczyła deputacya rządowa adres uległości w imieniu zgromadzenia ludowego, które się w ostatni poniedziałek odbyło. W nim żądają mianowicie od rządu, aby cudzoziemców wydalił, którzy się za pomocą prasy do sporów domowych mieszają. Członek, który deputacyą tę przyjął, G. Fischer i Reichenbach, zaręczył jéj, że postanowiono uczynić, co tylko będzie można, i o ile prawa dozwalają. Przy téj okoliczności uważać należy, że władze szczególniéj baczność zwróciły na kilka dzienników w rękach obcych zostających, jako też na kilka stowarzyszeń, które są w podejrzeniu, iż jakiemu bądź wpływowi wychodzców podlegają. — W sąsiednim Frejburgu rośnie agitacya, i z dniem każdym powiększa się liczba podpisów pod ową olbrzymią petycyą, żądającą od zgromadzenia federacyjnego przejrzenia stosunków kantonu tego. Niepodlega wątpliwości najmniejszéj, iż w dniu, w którym się debaty w izbach rozpoczną, wielu Frejburgczyków do Bernu zjedzie, w celu popierania obecnością swoją obrońców ich sprawy.

Z nad jeziora Zürich, d. 29. Listopada. — Poselstwo rady federacyjnéj do wysokiego zgromadzenia związkowego, we względzie zaciągu wojskowego dla Neapolu, brzmi nader pomyślnie dla tych, którzy po zeszłorocznym zakazie werbowania czegoś zbawiennego się spodziewali. Okazuje się, że mimo czuwania rady federacyjnéj i policyi w kantonach pojedyńczych, werbunki w całéj prawie Szwajcaryi bez przeszkody się odbywają, i kary, jeżeli kiedy gdzie są wymierzone, zazwyczaj bywają zanadto łagodne, aby od przestępowania zakazu odstraszać mogły. Podaje więc rada federacyjna wniosek następujący: »aby wysokie zgromadzenie federacyjne pozostawiło kantonom dotyczącym, co uznają za dobre, we względzie kapitulacyi aż do jéj upłynienia (około 6 lat), i aby tymczasową uchwałę związku z 20. Czerwca r. z. unieważniło.« Gdyby zaś zgromadzenie federacyjne wniosku tego nieuwzględniło, wtedy nieodzowną byłoby rzeczą, zanimby powszechna federacyjna księga karna wydaną została, ogłosić prawo karne tymczasowe, i osądzenie przekroczeń w tym względzie oddać pod sądy kantonalne, albowiem sądy przysięgłych, przed które właściwie sprawy takowe należą, nie są jeszcze zupełnie uregulowane. — Przytem żądają dla władz federacyjnych praw apelacyi przeciw pierwszym wyrokom, kassacyi i t. p. Gdyby się jednak zła wola lub wielka opieszałość ze strony władz kantonalnych okazać miała, wtedy władza wykonawcza federacyjna rozporządzi środki stósowne, mianowicie przez wysłanie odpowiedniéj liczby osób policyjnych na koszt takiego kantonu, dopóki porządek zaprowadzonym niebędzie. Postanowienia projektu do prawa karnego są, krótko zebrawszy, następujące: przekroczenie zakazu werbowania ukarane zostanie karą pieniężną aż do 500 franków i karą więzienia aż do 3 miesięcy; pomocników spotka powyższa kara połowiczna aż do trzech czwartych części, cudzoziemców należy nazawsze z kraju wypędzić; prawo wyrokowania i spełnienia wyroku służy sądom kantonów, w których przekroczenie to popełniono; wyroki przesłane być winny do rady federacyjnéj, aby ta w razie potrzeby środki stósowne przeciw temu rozporządzić mogła.

Włochy.

Według listów prywatnych z Rzymu poseł portugallski miasto to opuścił, albowiem rząd rzymski poróżnił się podobno z portugalskim o obsadzenie pewnego biskupstwa, na które Portugalia kandydata zareprezentowała, a dwór rzymski niechciał go potwierdzić. I kiedy wszelkie przedstawienia posła portugalskiego pozostały bez skutku, zabrał się on i miasto opuścił. — Napływ ludzi obcych jest w tym roku nader znaczny, z czego wnoszą, iż karnawał będzie bardzo świetny. W pośród tak wielkich nieszczęść i dolegliwości nie wszyscy się smucą, — pocieszają się myślą o zabawach.

Liworno, 22. Listopada. — Oddziały rekrutów szwajcarskich wszystkie tutaj przybywają, i każdego tygodnia 2 lub 3 razy na parowe statki neapolitańskie wsiadają. Skoro staną w Neapolu natychmiast ich mundurują, ćwiczą i przesyłają częścią do Sycylii częścią do Kalabryi.

Austrya.

Wiedeń, 1. Grudnia. — Feldmarszałek książe Schwarzenberg został z posady namiestnika Lombardyi uwolnionym i objął dowództwo naczelne nad 7 korpusem, a feldm. Edmund książe Schwarzenberg nad 14 korpusem. — Pod prassą znajduje się teraz pisemko, które wyświeca wpływ Radowitza na stosunki niemieckie, a potém stanowisko Pruss względnie do kwestyi niemieckiéj. Wyglądają ukazania się pisemka tego z wielką ciekawością, gdyż przypisują je hrabiemu Fiquelmont — Cesarz wydał do armii rozkaz dzienny, stanowiący, że w czasach wojennych służy prawo wykonywania kar dyscyplinarnych dowódzcom korpusów, dywizyi i brygad. Podczas szerzącéj się dezercyi lub łupieztwa mogą odkomenderowani dowódzcy dywizyi i brygad samodzielnie prawo doraźne ogłosić. — Ostdeutsche Post i Wanderer rozbierają nowe urządzenie dotyczące teatrów. Cały szereg sztuk najpiękniejszych ma być z teatrów wygnanym. Surowość zaś prawa owego jest tak wielką, iż niepodobno, aby się bez zlagodzenia i zmiany obejść mogło, gdyż niektóre paragrafy są tego rodzaju, iż właściwie teatr utrzymać się niemoże. — Dyskussye względem stosunków giełdowych są bardzo ożywione, i już dojrzewać zaczynają. Klęski téj nieprzypisują już teraz samym meklerom żydowskim i rapporterom, ale wyżéj sięgają, nawet w sfery najwyższe, minister finansów mianowicie wystawiony jest na cel pocisków, które się ze wszystkich stron mnożą. Najznakomitsi ludzie giełdowi, bankierowie i kupcy, dali się już z tém słyszeć, albowiem pojedyńczo tylko uczynić to mogą, że jeżeli ten porządek nadal pozostanie wszelki handel pieniężny z zagranicą ustać musi i ustanie (papiery skarbowe są pieniędzmi, i towary kolonialne także są pieniędzmi). Jeżeli kupiec w Amsterdamie, Londynie, Frankfurcie, Hamburgu i Berlinie niemoże każdego czasu i dowolnie rozporządzać papierami austryackiemi, które ma w posiadaniu, wtedy handel jego jest tarrowany, musi on zatém o inne starać się stosunki, które więzów takich nienakładają. Ponieważ handel austryacki jest biernym, przeto państwo to niemoże żadnych praw handlowych zagranicy przepisywać — Minister finansów sam przewidując teraz niedorzeczność owego nowo ukutego rozporządzenia giełdowego, przyobiecał podobno znaczne w nim zmiany poczynić. Niewiadomo jeszcze, jaki wpływ prawo to niepodobne do wykonania wywarło na Holandyą, gdzie najwięcéj mają metalików austryackich, ale powszechna powstaje obawa, że stosunki kupieckie zupełnie zerwane zostaną, a tym sposobem trudno będzie na nowo znaleźć je kiedy w tym kraju bogatym. Oppozycya Lloyda z tegoż samego tonu odzywać się zaczyna.

Ministeryalna Lloyd donosi, że w Ołomuńcu postanowiono pruską i austryacką armią postawić na stopie pokoju przed rospoczęciem wolnych konferencyi.

Namiestnik w Tryeście ogłasza obwieszczenie dotyczące monety zdawkowéj, w którem stoi: »więcéj aniżeli 4 złote w 6 krajcarówkach i 2 złote w pieniędzach niewolno nikomu z sobą wynosić po za obręb Tryestu.«

Wszystkie kółka czytelnicze w Wiedniu, a mianowicie jurystyczno polityczne, uważane odtąd będą jako kluby polityczne, dla tego ma być wolno każdego czasu komissarzowi policyjnemu na nie przybywać.

Tak nazwany węgierski klub przemysłowy w Peszcie został przez władzę rozwiązanym, z powodu tego, iż nadużywał pozwolenia otrzymanego do odbywania posiedzeń komitetowych, dotyczących wystawy londyńskiéj, i innemi rzeczami się zajmował.

Obraz finansów austryackich i drogi jakiemi do dzisiejszego doszły stanu.

Długi krajowe Austryi rosły bezprzestannie, poczynając od r. 1740., w którym to roku na 12 milionach złotych reńskich się ograniczały.

I tak,	w roku 1755.	wynosiły	długi	118	milionów	złotych	reńskich.
»	1763.	»	»	272	»	»	»
»	1768.	»	»	252	»	»	»
»	1771.	»	»	293	»	»	»
»	1777.	»	«	253	»	»	»
»	1784.	»	»	292	»	»	»
»	1788.	»	»	336	»	»	»
»	1793.	»	»	377	»	»	»
»	1796.	»	»	410	»	»	»

(Jeden złoty reński wyobraża tu wszędzie 4 złote polskie.)

Dług ten był konsolidowanym, opartym opartym w większéj części na negocyowanych pożyczkach, przynoszącym procent i spłacalnym za pomocą funduszu umorzenia. Wysokość do jakiéj się podniósł, da się w części wytłumaczyć przez liczne wojny Austryi, a w części nawet usprawiedliwić przez to, co przedsiębrano w owym czasie ku podniesieniu dobrobytu ludu. Sposób zaciągania tych długów, był zresztą rzetelny, a skarb państwa i dochody publiczne przedstawiały dostateczne bezpieczeństwo; to też kredyt państwa, lubo już nieco osłabiony, nie był jaszcze zachwianym.

W roku wszakże 1797. podobało się rządowi puścić w obieg ogromną ilość papierowych pieniędzy, nie złożywszy żadnego odpowiedniego funduszu metalicznego. Otóż doświadczenia historyczne nas uczą, że można pochwalać puszczanie w obieg papierowych pieniędzy, tylko ze względu na wygodę i ułatwienie w stosunkach handlowych i życiu pieniężném; ale i to pod tym koniecznym warunkiem, aby wartości, wyobrażane przez obiegający papier, rzeczywiście istniały, i aby tym sposobem ten, co w obieg papiery puszcza, mógł każdéj chwili posiadaczom papierów odpowiednią walutę t. j. wartość wydać na żądanie

Austryackie papierowe pieniądze żadnego z tych warunków nie posiadały. Celem rządu, przy puszczaniu papierów w obieg, było jedynie: dostać pieniędzy w najtańszy sposób, za najtańszym procentem. Żadnych innych względów nie miano na uwadze. Zabezpieczenia wartości nie przedsięwzięto, aczkolwiek z początku złożono część jéj w sztabach. Pomimo to

papiery obiegały bez przeszkody jako pieniądz, ponieważ ufano jeszcze w uczciwość rządu, ponieważ Austrya nie straciła była kredytu.

Łatwość wykonania skusiła rząd do bezmiernego nadużycia prawa wydawania papierów. I tak suma pieniędzy papierowych w obiegu będących, która w roku 1797. wynosiła 74,228,960 reńskich, podniosła się już w r. 1805. do wysokości 377,126,245 reńskich.

Łatwo było przewidzieć skutki nieochybne podobnego gospodarstwa finansowego. Nadeszło przesilenie roku 1811., a porównywając tę katastrofę z ospałością kupiecką, można powiedzieć, że bankructwo państwa ogłoszone w Austryi patentem z d. 20. Lutego 1811. wypłynęło z karygodnego niedbalstwa.

Z zaufaniem i otwartością oznajmił dnia tego rząd ludowi austryackiemu, jak właściwie finanse stoją i co się ma stać daléj.

Dług publiczny doszedł był strasznéj wysokości 659,224,038 reńskich z ciężarem rocznych prowizyi 39,755,868 reńskich; oprócz tego było w obiegu 1,060,708,000 reńskich w papierowych pieniędzach. O użyciu tych sum nic nie wspominano.

Ażeby zrzucić z siebie część tego długu, zredukował rząd pieniądze papierowe na piątą część ich wartości, t. j. na 212,159,760 reńskich; złoty reński miał już tylko 12 grajcarów, to jest 24 grpol. znaczyć. Jaśniéj mówiąc, cesarstwo akordowało na 20 procentu.

Bankructwo państwa wykonane w ten sposób jak to w Austryi uczyniono, jest w gruncie najniesłuszniejszym podatkiem pośrednim, narzuconym w części na zagranicę. Kiedy państwo stoi nad brzegiem bankructwa, należy rozłożyć stratę zarówno na cały kraj i zaprowadzić jakąś regularną likwidacyą, jeżeli się nie chce w żart obrócić wszelakiego uczucia sprawiedliwości. Rząd austryacki spuścił z oka wszystkie te względy i obrał sobie po prostu najłatwiejszą drogę, nie pytając o resztę.

Co do długu procentowego, patent nie zmniejszał go wprawdzie w nominalnéj jego wartości, ale zredukował go w istocie do połowy, zniżając prowizyę do połowy jéj wysokości.

Z drugiéj wszakże strony przyrzekł rząd nie puszczać już w obieg więcéj papierowych pieniędzy nad owe 212,159,760 reńskich, które nazwano odtąd »Einlösungs-Scheine.« A przecież i téj jedynéj obietnicy, jaką dano w zamian za niesłychane ofiary pieniężne narodu, rząd niedotrzymał. Patenta z dnia 1. Maja i 25. Lipca 1817 r. ogłosiły nowe bankructwo państwa i wykazało się, że już znowu było 610,095,930 reńskich w papierowych pieniędzach w obiegu; wbrew więc danemu cesarskiemu słowu honoru, pomnożono w przeciągu 6 lat papierowe pieniądze o 387,936,170 reńskich.

Powyższe patenta przepisywały różne sposoby redukcyi, które koniec końców sprowadziły wartość papierowéj monety do stosunku $2\frac{1}{2}:1$. — Za 250 reńskich starych pieniędzy papierowych (stopa wiedeńska), otrzymywano 100 reńskich nowemi papierami (banknotami). Dla bezpieczeństwa nowego papieru złożono fundusz 10 milionów reńskich w srebrze, to jest $\frac{1}{2}$ część wartości, w banku narodowym. Jednocześnie zrzekł się rząd prawa puszczania w obieg papierowych pieniędzy, przekazując to prawo bankowi narodowemu, o którem późniéj wspomnimy jeszcze. Jeżeli więc kto posiadał w roku 1810 majątek 2500 reńskich w papierach, to majątek ten spadł do r. 1818, w skutku dwóch bankructw państwa, na 200 reńskich.

Rzuciwszy więc raz jeszcze okiem na wypadek obu tych bankructw, okaże się, iż dług państwa zmniejszył się przez te środki samowoli i gwałtu o 2,066,268,595 reńskich. Albowiem i

1) redukcya sumy 1,060,798,800 reńskich bankocetlów na stopę wiedeńską, na 20 proc., zmniejszyła sumę nominalną o	848,639,040 reń.
2) redukcya 330 milionów miedzianéj monety na 20 procentu, o	264,000,000 —
3) redukcya stopy wiedeńskiéj na 250, a więc obieg jéj 638,715,925 reńskich, o	383,292,555 —
4) redukcya 714 milionów obligów długu państwa na połowę prowizyi, zmniejszyła kapitał o . .	336,500,000 —
5) redukcya stopy wiedeńskiéj waluty procentowéj z 250 na 100, a więc istotnie jeszcze raz zmniejszono kapitał o	213,900,000 —
razem . .	2,066,268,595 reń.

Cesarstwo nie stało się bogatszém o tę ogromną summę, ale lud o nią zubożał. W następnym obrazie, gdzie podobnież nieubłagane liczby mówić będą, zobaczymy czy, i o ile się to wszystko na coś przydało.

Narady względem zaprowadzenia monopolu tytuniowego w Węgrzech odbywają się ciągle w ministerstwie finansów, ale nie zdaje się aby w r. b. mogły być ukończone. Z podniesionych przy téj sposobności dochodzeń okazuje się, że fabryki rządowe wyrabiają rocznie w przecięciu 40,000 centnarów tabaki, 250,000 centn. tytuniu i 200 milionów sztuk cygar. Takaż sama prawie będzie produkcya Węgier z przyległemi krajami, gdy monopol tabaczny na tych samych zasadach, co teraz w innych częściach monarchii, będzie tamże zagrodzony.

Praga, 30. Listopada. — Mimo ciągłych wieści o pokoju pochody wojska bynajmniéj nieustają, i to do tego stopnia, iż dyrekcya kolei czesko saskiéj dwa pociągi osobowe i wszystkie przewozowe zupełnie wstrzymała. Codziennie odchodzi 8 do 10 pociągów z wojskiem. — Wczoraj opuściły nasze miasto 1 i 3 batalion Wimpfena i drugi batalion Wohlgemutha udając się z dwiema bateryami konnemi do Lobositz. Dzisiaj rano wyruszył także tam dotąd batalion strzelców i 2 dywizyony kirasyerów, dywizyon ułanów i park artyleryi. Feldcechmistrz hr. Wratislaw przyjechał wczoraj z Wiednia i po rozmowie z kilku jenerałami udał się do Lobositz. — Pomiędzy lekarzami wojskowymi panuje teraz wielkie niezadowolenie, gdyż teraz według wyjść mającego rozporządzenia będą podobno do status przedmarcowego zdegradowani, i z wszelkich odznak honorowych, które ich dotąd na równi z oficerami stawiały, ogołoceni. Wiadomo, że Radetzki jest prawie jeden pomiędzy jenerałami w armii, który stopień lekarzy wojskowych i ich stosunki popierał, i z adjutantem nadwornym w Wiedniu wielkie walki musiał staczać. — Od chwili jak kurs cokolwiek pomyślniéj wypadł, ochłonął także nasz świat kupiecki z owego przestrachu 63 procentu ażio od srebra, lecz przestrach ten może być nauką dla rządu, ile zaufania wzbudza polityka jego. Kupcy najznakomitsi niechcieli przed dwoma dniami towarów swoich sprzedawać, a zapasy mąki i krup rozebrano w jednéj chwili, tak jakby się na głód okropny zanosiło. — Jenerał major Urban wyjechał z adjutantem swoim do armii czeskiéj. — Przedłożono nakoniec ministerstwu petycyą posiedzicieli czeskich o niezwłoczne zwołanie sejmu; ale ta liczy podobno tylko 50 podpisów. — Cesarzowa matka odwiedziła onegdaj księżnę Angouleme w Frohsdorf, ale tegoż samego jeszcze dnia do Wiednia powróciła.

Galicya.

Kraków, d. 2. Grudnia. — Dziś odbywało się losowanie popisowych do wojska. Według zwyczaju nikt niestawił się, a w takim razie prezes rady miasta losy wyciągał, za przeczytaniem kolejno nazwiska los wyciągać mającéj osoby. Wprawdzie w pobocznéj sali skąd drzwi otwarte były, zaglądało kilkanaście ciekawych głów, ale nikt się osobiście niestawił. Rezultat tego losowania będzie zapewne jak poprzedzający: wyciągający pierwsze losy niestawią się do poboru i ukrywać się będą; aby więc kontyngens w terminie oznaczonym i w nakazanéj ilości odstawionym został, przyjdzie znów chwytać ludzi nocną porą bez względu na późny numer losu wyciągniętego. Ci zaś co się niestawili dobrowolnie, będą zapisani na listę Nr. 1., to jest uważani jako zbiegi wojskowe i brani do wojska wszędzie, gdzie ich się schwyta, a to nie już do 26 lat życia, ale do 36 Dobrowolne stawienie się nigdy tyle nienaraża, co ukrywanie się przed poborem.

W dniu dzisiejszym rozstał się z tym światem po krótkiéj chorobie śp. Józef Haller były prezes senatu wolnego miasta Krakowa.

Grecya.

Ateny, 18. Listopada. — Na dniu 11. b. m. królowa zagaiła parlament następującą mową tronową:

»Panowie deputowani i senatorowie! Zgromadzając się znowu pod opieką Najwyższego, wnieśmy doń pobożne westchnienia wzywając boskiéj jego pomocy. Z zadowoleniem chwytam sposobność niniejszą, by uroczyście oświadczyć, że naród wszystkie spełnił życzenia, jakie król objawił mu w dniu kiedy żegnał izby. Podobne zachowanie się przynosi zaszczyt krajowi, a króla w najwyższéj mierze ucieszy. Szczere poparcie, jakie od wszystkich klas narodu doznawałam w czasie nieobecności króla, podniosło jeszcze miłość moją ku niemu. Król, który niebawem w ojczyste po wraca progi, mieć będzie nowe powody ku podniesionéj miłości i zaszczytnemu zaufaniu do swych ukochanych poddanych. Z zadowoleniem zawiadomiam was, że stosunki rządu mojego do mocarstw zagranicznych są wciąż przyjaźne. Rozpoczniecie panowie ważne prace wasze. Przy sposobności téj wynurzę wam tylko jedno życzenie: poświęćcie się wszyscy z zaparciem się samych siebie powszechnym sprawom ojczyzny i wspierajcie jak najochotniéj zamiary króla, mające na celu dobro powszechne; oby pomyślność i postęp państwa były wyłącznemi przewodnikami obrad waszych. Mamy się zająć najgorliwiéj dziełem, ku któremu zwołani jesteśmy: mam nadzieję, że Wszechmocny nie odmówi nam swojéj opieki. Oświadczam, jako pierwsze posiedzenie trzeciéj legislatury otworzoném zostaje.«

Tak za ukazaniem się królowéj jak i po ukończeniu mowy jéj, zabrzmiały ze wszech stron wielokrotne wiwaty.

Chiny.

Dokończenie wiadomości o powstaniu w Chinach.

Dziś panujący dom Cyngów ma jeszcze do walczenia z nienawiścią pokoleń. Pochodzi on z dzikiego pokolenia Mandczu i przemocą oręża narzucony został południowemu wykształconemu ludowi właściwą część narodu stanowiącemu. Pierwszy cesarz z téj dynasyi Thangti oznajmił w swojéj mowie tronowéj: »Pragnę potęgi jako środka do uspokojenia ludów!« Nic bardziéj nie trafiało do przekonania wytresowanych Chinczyków, a przecież w swojém zaślepieniu nie byli zdolni pojąć całéj głębokości tych wyrazów. Przyszło do zaciętéj bitwy pod murami Nankingu, gdzie Chinczycy na głowę porażeni, a kraj między niebieską i żółtą rzeką w pustynię zamieniony. Wkrótkich przerwach powtarzały się powstania w ciągu 18. wieku, a upadek państwa dał się już dostrzedz za panowania Kia-kinga (1796.—1820.). Spiski szerzyły się po kraju, a tajne towarzystwa znane pod nazwiskami »Trójcy«, »lilii wodnéj« »czystéj herbaty« rządziły w kraju,

gdy »syn nieba« siedział spokojnie za »świętą zasłoną« swojego pomieszka nia i wiódł życie bez troski.

Zasada posłuszeństwa wyrodziła mnóstwo ceremonii, nacechowanych piętnem niewolniczéj podłości i psiéj pokory. Wiadomo że próżny tron cesarza równego z osobą cesarza doznaje poszanowenia, że się przed nim krzyżem pada i pełzając po ziemi zbliża się ku niemu. Nigdzie też samowładztwo nie posiada tyle atrybucyi i mocy. Oprócz istotnie absolutnéj władzy politycznéj, służy cesarzowi prawo kanonizowania i zmieniania form języka. Zarzuca on i zmienia dawno używane pismo, zaprowadza nowe głoski, zakazuje używania niektórych ulubionych wyrażeń i zwrotów mowy, i zupełnie włada nad mową piśmienną i potoczną. Rozumie się przez się, że przy takiéj cenzurze ani żadna myśl swobodna ani żadne samodzielne pojęcie polityczne wykształcić się nie zdołało, i potrzeba dopiero było angielskich armat, ażeby w głowach kilku mędrców zrodzić wątpliwość w nieomylność cesarza, i rządowe maksymy.

Jednym z tych mędrców jest Ki-yng, minister i dziad stryjeczny cesarza, który mimo swojego wysokiego stanowiska i swojego pochodzenia nie wahał się napisać memoryał, w którym dowodzi koniecznéj i nagléj potrzeby reform, i złożył go u stóp tronu. Ale cesarz w urzędowéj gazecie Pekingskiéj kazał umieścić naganę publiczną wnioskodawcy, a gdzie sposób myślenia panującego dokładnie skreślony został. Ki-yng usunął się od urzędowania, gdy przyszły właśnie do stolicy wieści o rozpoczętém powstaniu na wschodzie.

Li-tyn-pang naczelnik powstania wystąpił w imieniu dawnéj dynastyi Ming, idzie tu więc tylko o zmianę domu panującego; ale państwo niebieskie od czasu zajęcia Honkong ruszone z posad swoich gwałtownie, wstrząśnięte w swojém odosobnieniu, a każda walka stronnictw, każdy wewnętrzny ruch umysłowy poda sposobność Anglikom, Amerykanom i Rossyanom do mieszania się w wewnętrzne stosunki Chin. Któż zdoła dziś obliczyć skutki tego zagranicznego wpływu? Przewidzieć jednak można, iż lud ten wielka czeka w przyszłości rola w handlowym świecie. Bogactwo krajowych płodów aż do przesytu, wielka ilość rzek znacznych, nieprzebrane kopalnie węgla nieprzemawiająż za tą okolicznością, zwłaszcza przy niezmordowanéj pracowitości mieszkańców? Wyrobnik chiński zadawalnia się byle czém, w latach nieurodzaju przestaje na gotowaném zielu i karmi się pewnym rodzajem mchu tłustego. Jeżeli państwo to ulegnie reformom, przemysł europejski ujrzy współzawodnika niebezpiecznego, któremu nie na byle czém poprzestający Anglik niewyrówna.

Poselstwo prezydenta rzeczypospolitéj, przedstawiające stósownie do artykułu 52. *konstytucyi stan ogólny spraw rzeczypospolitéj francuzkiéj przesłane zgromadzeniu narodowemu prawodawczemu na posiedzeniu* 12. *Listopada* 1850 *r.* — (Ciąg dalszy.)

Stosunki nasze handlowe i morskie z państwami zagranicznemi utrwalają się i rozwijają. Rząd angielski z dniem 1. Stycznia 1850. r. przyznał fladze francuzkiéj dobrodziejstwa rozporządzeń nowego aktu żeglugi z dn. 26. Czerwca 1849. Mamy nadzieję, że negocyacye jeszcze trwające dla zawarcia nowego traktatu żeglugowego z W. Brytanią doprowadzą do ugody odpowiedniéj interesom dwóch krajów.

Traktat zawarty z Belgią 7. Listop. 1849. r istniejący ledwo od roku już dla obu krajów najszczęśliwsze pociągnął następstwa. Nieznaczne trudności szczegółowe odnoszące się do artykułów dodatkowych konwencyi z Chili, sankcyonowanych prawem z dn. 15. Marca 1850. r. opóźniły wprawdzie wykonanie, ale wkrótce będą usunięte. Nowa konwencya podpisaną została w Paryżu dn. 3. Sierpnia r. b. między Francyą i Boliwią i przedłożoną zostanie sankcyi prawodawczéj po aprobacyi rządu boliwskiego. Negocyacye obecnie prowadzone z gabinetem turyńskim dla odnowienia konwencyi z dn. 28. Sierpnia 1843. r. ukończone zostały traktatem handlowym żeglugowym

Zbyt długo cierpiane nadużycia przedruków literackich i artystycznych były powodem licznych negocyacyi. Wielka część gabinetów, którym proponowano ugody internacyonalne dla położenia kresu tym nadużyciom, przyjęły je przynajmniéj w zasadzie. Już Sardynia podpisała konwencyą zawartą z Francyą, która więcéj nada skuteczności: traktatom z r. 1843. i 1846., a to dla wzajemnego ubezpieczenia własności literackiej i artystycznéj.

Mogę więc bez zarozumienia powiedzieć: stanowisko Francyi w Europie godne jest i poważne. Głos jéj gdziekolwiek się podnosi doradza pokój, proteguje porządek i prawo; wszędzie więc jest słuchanym.

Treść. Taki jest panowie przelotny wykład stanu naszych spraw. Mimo trudnych okoliczności, prawo i władza w takim stopniu odzyskały panowanie, że nikt już nie wierzy w zwycięztwo gwałtu. Lecz zarazem im bardziéj znikają obawy o teraźniejszość, tém z większym pociągiem oddają się umysły kwestyom przyszłości. Wszelako Francya przedewszystkiém żąda spoczynku. Jeszcze wzruszona niebezpieczeństwem, które groziło społeczeństwu, obcą jest kłótniom stronniczym lub osobistym, tak drobnym w obec zakwestyonowanych wielkich interesów.

Po wielekroć oświadczyłem, kiedy miałem sposobność wyrażenia publicznie méj myśli, że za wielkich winowajców poczytuję tych, którychby osobistość skłaniała do narażenia téj trochy trwałości zaręczonéj nam przez konstytucye. Jestto moje głębokie przekonanie niezachwiane nigdy. Sami tylko nieprzyjaciele spokoju publicznego, mogli przekrzywić najprostsze postępki z pozycyi méj wynikające. Jako pierwszy urzednik rzpltéj, byłem obowiązany znosić się z duchowieństwem, trybunałami, rólnikami, przemysłem, administracyą, armią i chwytałem każdą sposobność, aby im wyrazić moją sympatyą i wdzięczność za pomoc mi udzieloną, i szczególniéj jeżeli imie moje, jak mię zabiegi przyczyniły się do wzmocnienia ducha armii, którą według przepisów konstytucyi sam rozrządzam, to powiem śmiało, że to jest usługa którą zdaniem mojém oddałem krajowi, bo zawsze wpływ mój osobisty obracałem na korzyść porządku. We wszystkich okolicznościach niezmienném prawidłem mego życia politycznego będzie wypełnienie mego obowiązku, nic więcéj: tylko mego obowiązku. Dzisiaj wolno jest każdemu wyjąwszy mnie przyśpieszać przegląd naszéj ustawy zasadniczéj. Jeżeli w konstytucyi są błędy i niebezpieczeństwa, wolno wam wszystkim wykazać je w oczach kraju. Ja sam tylko związany przysięgą zamykam się w ścisłych granicach, które mi przeznaczyła. Rady departamentowe w wielkiéj liczbie wyraziły życzenie przeglądu konstytucyi. Życzenie to stosuje się tylko do władzy prawodawczéj. Ja zaś wybrany przez naród zawisły tylko od niego, zastosuję się zawsze do jego woli legalnie wyrażonéj. Wiém o tém, że niepewność przyszłości wywołuje wiele trosk, budząc wiele nadziei. Zdobądźmy się na ofiarę tych nadziei dla ojczyzny i pracujmy tylko około jéj interesów. Jeżeli w ciągu tego posiedzenia zawotujecie przegląd konstytucyi, zgromadzenie ustawodawcze przebuduje nasze ustawy zasadnicze i oznaczy los władzy wykonawczéj. Jeżeli jéj nie uchwalicie, naród w r. 1852. objawi uroczyście wyraz swo jéj woli. Lecz jakiekolwiek będzie rozwiązanie przyszłości, umówmy się, aby nigdy namiętność, niespodziewane podejście lub gwałt nie stanowiły o losie wielkiego narodu. Natchnijmy go miłością pokoju, rozważając spokojnie, natchnijmy go religią prawa, nie unosząc się nigdy po za siebie, a wtedy, wierzajcie mi, postęp uobyczajenia politycznego wynagrodzi niebezpieczeństwo instytucyi utworzonych w dniach nieufności i niepewności. Bądźcie przekonani, że nie to mnie najwięcéj obchodzi, kto będzie rządził Francyą w r. 1852, ale to iżbym użył czasu mego w sposób, aby jakiekolwiek bądź przejście odbyło się spokojnie i bez wzruszenia. Najszlachetniejszy i najwznioślejszy cel duszy wzniosłéj, kiedy się jest przy władzy, nie zasadza się na wyszukiwaniu środków, aby się na niéj uwiecznić, ale na nieustannèm czuwaniu nad sposobami utrwalenia z korzyścią wszystkich zasad władzy i moralności niweczących namiętności ludzkie i nietrwałość praw. Szczerze otworzyłem wam moje serce, odpowiedźcie téj szczerości waszém zaufaniem, mym dobrym zamiarom, waszą pomocą, a Bóg sprawi resztę. — Przyjmicie panowie zapewnienie mego wysokiego szacunku.

Ludwik Napoleon Bonaparte.

Elysée National, 12. Listopada 1850.

CENY TARGOWE w mieście Poznaniu.

CENY TARGOWE w mieście Poznaniu.	Dn. 6. Grudnia 1850. r.					
	od			do		
	tal.	śgr.	fn.	tal.	śgr.	fn.
Pszenicy, szefel	1	16	8	1	24	5
Żyta, szefel	1	7	9	1	11	1
Jęczmienia, szefel	—	28	11	1	3	4
Owsa, szefel	—	21	6	—	24	5
Tatarki, szefel	—	26	8	1	1	1
Grochu, szefel	2	2	3	2	2	3
Ziemniaków, szefel	—	12	—	—	14	—
Siana, centnar	—	20	—	—	25	—
Słomy, kopa	6	—	—	7	—	—
Masła, garniec	1	20	—	1	25	—
Spiritusu (beczka 120 kw.) 80 % Trall.	14	7	6	14	12	6